

NE T'Č NE M'Š – netopirji v Krajinskem parku Radensko polje

Sesalci so med bolj priljubljenimi živalskimi vrstami. Po navadi nas prepiča kosmat dlakav kožuh, ki je značilen za večino sesalcev. Materinska skrb, ki se odraža pri sesalcih tako, da samice poskrbijo za mladiče z lastnim mlekom, nas spomni na to, da smo si v osnovi zelo podobni. Ob rojstvu neobgljeni in popolnoma odvisni od pomoči staršev. V nas zaradi tega vzpodbudijo naklonjenost in sočutje.

Tudi netopirji so sesalci. Pa vendar, zakaj povzročijo netopirji pri toliko ljudeh odklonilen odnos? Ali so morda krive zgodbe o netopirjih, ki govorijo, kako se zaganjajo ljudem v lase in spremljajo vampirje na nočnih pohodih?

Kar koli že je krivo, tej vrsti dela veliko krivico. Netopirji so namreč pomemben člen zdravih ekosistemov in posledično smo tudi ljudje deležni blagodejnih učinkov njihovega obstoja. V Sloveniji se na primer netopirji prehranjujejo z žuželkami (komarji, muhami itd.) in drugimi členonožci in so zato lahko učinkovita pomoč pri zatiranju škodljivcev. Zelo pomembni so tudi, ker nam kažejo, v kakšnem stanju je naše okolje. Prisotnost pestre združbe različnih vrst pomeni dobro stanje življenjskih okolij, tudi za človeka.

V Evropi živi več kot 40 vrst, v Sloveniji 30 vrst netopirjev. Vse vrste v Sloveniji so zavarovane, med njimi je kar 10 takih, ki so del evropskega omrežja območij Natura 2000, kjer se posebna pozornost namenja ohranjanju njihovih življenjskih prostorov.

Netopirji na območju Krajinskega parka Radensko polje

Za boljše poznavanje stanja biotske pestrosti netopirjev smo v letu 2020 izvedli osnovni popis netopirjev s poudarkom na njegovih ključnih zatočiščih.

V preteklosti na območju Krajinskega parka Radensko polje ni bilo večjih raziskav ali načrtnih popisov netopirjev. Od možnih stavbnih zatočišč sta bili leta 2007 pregledani cerkev Marijinega vnebovzvetja na Kopanju v Veliki Račni in cerkev sv. Martina na Velikem Mlačem.

Vejicati netopir (*Myotis emarginatus*), cerkev Kopanj, foto: Aja Zamolo

vem. Od 16 jam, ki ležijo na območju krajinskega parka, so do letošnjega popisa obstajali objavljeni podatki le za jami Viršnica in Ponor v Ključu (ponor Beznica). V različnih virih je bilo tako skupaj, pred izvedeno raziskavo 2020, na območju krajinskega parka zabeležena prisotnost le 4 vrst netopirjev.

V letošnjem letu sta Primož Presetnik in Aja Zamolo iz Centra za kartografijo flore in favne izvedla zimski pregled jam in poletni pregled možnih stavbnih kotič ter eno jesensko mreženje. Zabeležila sta 7 vrst netopirjev. Pri tem sta potrdila prisotnost 3 že znanih vrst (mali in veliki podkovnjak ter navadni netopir). Najdene so bile še 4 druge vrste (ostrouhi, vejicati, drobni in sivi uhati netopir). Skupno je tako na Radenskem polju po vseh raziskavah znanih 8 vrst teh edinih letečih sesalcev.

Možna prezimovališča netopirjev

Netopirje oziroma sledi njihove prisotnosti so bile najdene v 4 od 14 pregledanih jam. V jamah Viršnica, Jama treh kosti, v Peterletovem breznu in Jančni jami sta bili videni vrsti mali in veliki podkovnjak. Le v Viršnici je bilo prisotnih več malih podkovnjakov, zato je ta jama **bistveno prezimovališče te vrste znotraj meja Krajinskega parka Radensko polje**. Od 14 jam sta bili dve, Jančna in Medvedja jama, onesnaženi z večjo količino odpadkov. V Breznu nad Čušperkom pa je nekaj posamičnih kosov lažje odstranljivih odpadkov. V Medvedji jami so bili

mnogi odpadki (tudi klavniški) sveži, kar gre pripisati neposredni bližini ceste.

Kotiča netopirjev

Netopirji so bili najdeni v vseh 3 pregledanih možnih stavbnih kotičih. V cerkvi sv. Martina na Velikem Mlačem je bilo zabeleženih na podstrehi ladje 222 odraslih živali in najmanj 110 mladičev. Za primerjavo leta 2007 je bilo na podstrehi opaženih manj kot 15 živali (odraslih in mladičev). Cerkev Marijinega vnebovzvetja na Kopanju je presenetila s kar 4 različnimi vrstami netopirjev, od katerih dve kotita na podstrešju cerkvene ladje. Našteto je bilo 50 odraslih malih podkovnjakov in 64 odraslih vejicatih netopirjev. V kapeli Matere Božje v Čušperku je visel le 1 mali podkovnjak.

V sklopu popisov, ki jih je izvedel Center za kartografijo flore in favne, so bili predlagani številni ukrepi za ohranjanje in izboljšanje stanja življenjskega okolja te vrste. V prihodnih letih bomo zato k sodelovanju povabili tudi lokalno prebivalstvo in k izobraževanju vključili lokalne šole.

Ostrouhi netopir (*Myotis oxygnathus*) Viršnica, foto: Primož Presetnik

POMEMBNO!

V času pandemije virusa SARS-CoV-2 je v javnosti krožilo veliko napačnih informacij. Med drugim tudi ta, da virus lahko prenašajo na ljudi netopirji. Zato je zelo pomembno, da se zavedamo naslednjih dejstev:

1. Netopirji niso gostitelji virusa SARS-CoV-2, to smo ljudje.
2. V Sloveniji ne živijo južnoazijski netopirji, pri katerih so zabeležili sorodnike virusa SARS-CoV-2, ki je povzročitelj trenutne pandemije.

3. Neposreden prenos netopirskih koronavirusov na ljudi kljub obsežnim raziskavam ni bil zaznan.

4. Do prenosa teh virusov je po domnevah raziskovalcev vedno prišlo z vmesnim gostiteljem (npr. preko cibetovk in kamel).

5. Netopirji se stiku z ljudmi v največji meri izogibajo, zato je zelo malo možnosti neposrednega stika, če netopirjev namerno ne lovimo.

Viri:

Presetnik, P. & A. Zamolo, 2020. Poročilo o pregledu možnih kotišč in prezimovališč netopirjev ter izvedbi mreženja za ugotavljanje pestrosti na možnih pariščih in obvodnih ha-

bitatih na Radenskem polju. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 28 str., digitalne priloge. [Naročnik: Zavod za turizem in promocijo Turizem Grosuplje, OE Krajinski park Radensko polje, Grosuplje].

Spletni vir:

Virus SARS-CoV-2 je virus, ki ga prenašajo ljudje. Neposredni prenos netopirskih koronavirusov na ljudi ni bil zaznan nikjer na svetu: http://www.natura2000.si/fileadmin/user_upload/Novice/Life_IP_Natura_SI/informacije_o_netopirjih_in_koronavirusih.pdf (14.9.2020)

Viri fotografij:

Aja Zamolo – Vejcati netopir, cerkev Marijinega vnebovzeta, Kopanjski Primož Presetnik – Ostrouhi netopir, Viršnica

Tina Mikuš,
vodja Krajinskega parka
Radensko polje

JESENSKI POHOD PO RADENSKEM POLJU sobota, 3. 10. 2020, ob 10 uri.

Vabimo vse zainteresirane ljubitelje narave, da se nam v soboto, 3. 10. 2020, pridružite na jesenskem pohodu po Radenskem polju.

Zaradi ukrepov za preprečevanje epidemije bodo upoštevani vsi predpisani ukrepi. Zato je nujna predprijava udeležencev. Pohod bo potekal v obliki manjših ločenih skupin, ki jih bodo po Radenskem polju popeljali naši izkušeni vodniki.

Zbirno mesto: Parkirišče pred cerkvijo sv. Martina, Veliko Mlačevo (pod Boštanjem).

Aktivnost financira projekt INTERREG Slo-Hr, Vezi narave.

Organizacijska enota Krajinskega parka Radensko polje deluje v okviru
Zavoda za turizem in promocijo Grosuplje, Adamičeva cesta 15, 1290 Grosuplje.

Dobite nas na telefonski številki:
08 20 07 156

info@radenskopolje.si | www.radenskopolje.si

Gnezdenje in monitoring ptic v Vodomčevem gaju

V Logu pod vasjo Cerovo lahko obiščete Vodomčev gaj, ki s predstavitvijo bogate flore in favne ter različnih živalskih okolij nudi obiskovalcem prostor za oddih in srečanja z zanimivimi izobraževalnimi vsebinami. To območje je zaradi velike biotske pestrosti na razmeroma majhnem prostoru v lanskem letu postalo tudi dejavno ornitološko lovišče.

Spomladi v Vodomčevem gaju gnezdi veliko ogroženih in zanimivih vrst ptic, zato takrat lahko vidimo vodomca, malo bobnarico, zelenonogo tukulico, malega

Mala bobnarica

ponirka, rakarja, rjavega srakoperja, pronsnika, jerebice, fazane, race mlakarice in veliko ptic iz družine trstnic.

Za vodomca, ki je ob ribnikih stalni gost, smo na otoku zgradili vodomčevo gnezdišče. V letošnjem letu so z obročki označili devet mladičev te vrste.

Obročkanje ptic je najstarejša znanstvena metoda označevanja, ki zagotavlja zanesljivo in neškodljivo prepoznavanje ptic. Na ta način je mogoče pridobiti informacije o gibanju, selitvi, dolgoživosti, vedenju, stopnji preživetja, populacijskem stanju ptic ter repro-

duktivni uspešnosti. Vse pridobljene informacije zagotavljajo boljši vpogled v biologijo in ekologijo ptic ter ohranjanje vrst.

V letošnjem letu smo postavili raziskovalno ornitološko postajo in monitoring ptic je že pokazal prve rezultate načrtnega dela na različnih habitatnih tipih. Ekipa članov društva Cer pod vodstvom obročkovalca Jožeta Briclja spremlja obročkanje ptic in njihovo selitev po mednarodnih standardih. Prvi teden v septembru je za potrebe proučevanja ptic Prirodoslovnega muzeja Slovenije